

A może by tak do Wołomina?

Tajemnicą pozostaje, jak poznali się **Helena i Stefan Nasfeterowie**, których imię nosi dziś **Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wołominie**. Wiadomo, że katolicki ślub wzięli w 1920 r. w Warszawie.

Helena Nasfeter z d. Reniewicka
1896-1965

Helena wniosła w posagu majątek ziemski zwany **Kluczem Ręczajskim**. W dniu ślubu miała 23 lata, ukończyła szkołę średnią i dobrze знаła francuski. Pochodziła z bogatej żydowskiej rodziny fabrykantów **Reniewickich**.

Stefan Nasfeter 1879-1952

Stefan ukończył szkołę **Telegrafu, czyli internetu XIX wieku**. To właśnie telegrafem za pomocą impulsów elektrycznych przesyłano na duże odległości wiadomości tekstowe. Stefan przed ślubem pracował w swoim zawodzie i przy produkcji amunicji w fabryce Lilpopa w Warszawie. Został też członkiem nielegalnej w Imperium Rosyjskim **Polskiej Partii Socjalistycznej**, która walczyła o niepodległą, demokratyczną i sprawiedliwą społecznie Polskę. PPS prowadząc działania niepodległościowe, utrudniała funkcjonowanie państwa rosyjskiego akcjami wojskowymi i sabotażowymi.

Wołomin uzyskał prawa miejskie w 1919 r. na mocy dekretu Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Pierwszy spis powszechny mieszkańców Wołomina z 1920 r., odnotowuje 2908 mężczyzn i 3340 kobiet. Wyznanie rzymsko-katolickie - 2887 osób, mojżeszowe - 3079, prawosławne - 204, ewangelickie - 73, unickie - 4, ormiańskie - gregoriańskie - 1 osoba.

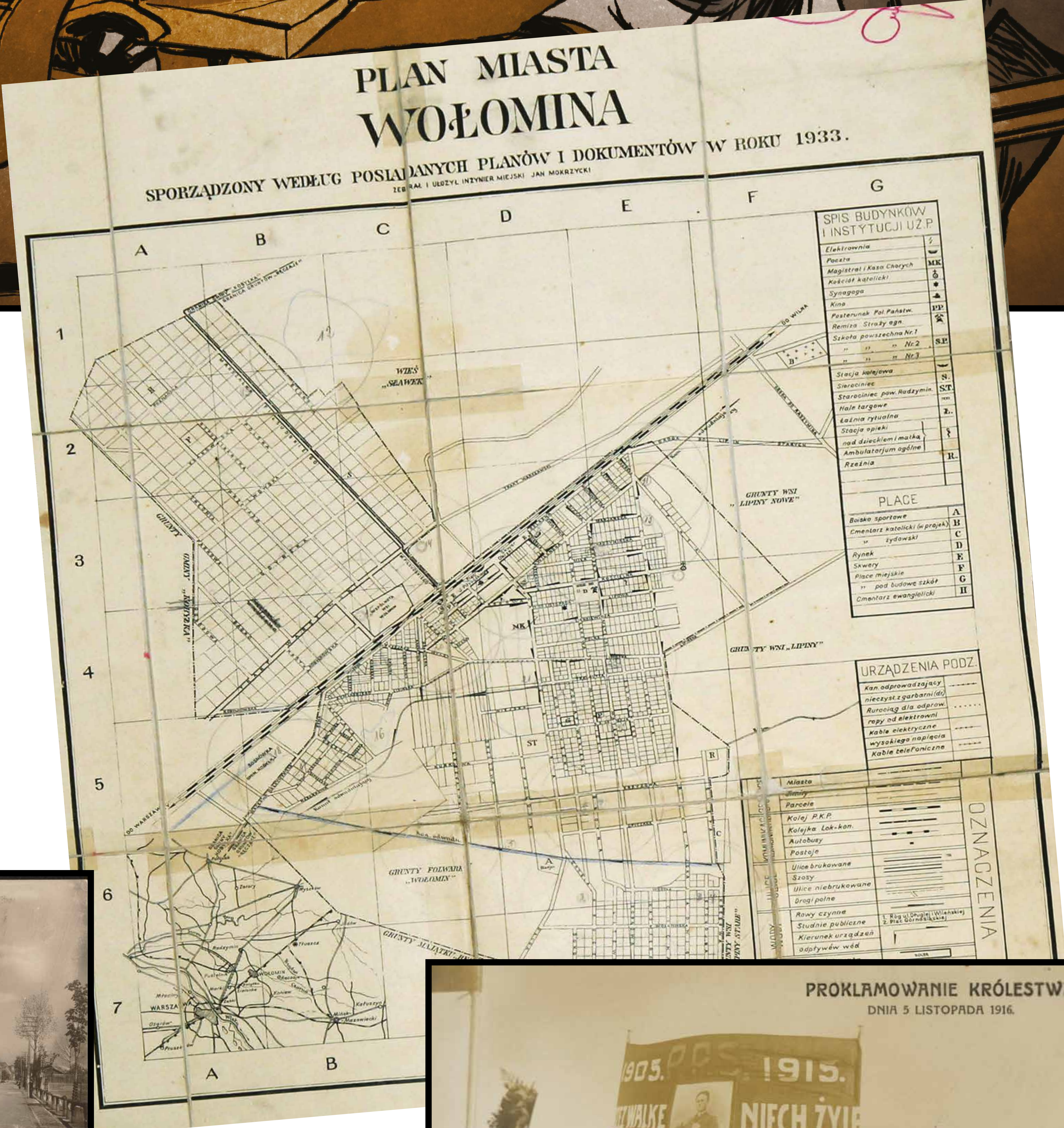
Narodowość polską podało 3959 osób, niemiecką - 6, żydowską - 1702, rosyjską - 175, rusińską - 77, angielską - 9, czeską - 9, białoruską - 7. Mieszkali tu także Chorwat, Łotysz, Serb i Pers.

Wołomin, ulica Kościelna, 1934 r.

Wołomin, ulica Kościelna, 2019 r.

Polska Partia Socjalistyczna to jedna z najdłużej działających polskich organizacji politycznych (1892-1948). Wcześniej nielegalna, PPS dała podstawę pierwszego rządu polskiego w listopadzie 1918 r., miała znaczącą reprezentację w parlamencie II RP. Jądro programu było stałe - demokratyczna władza, poszanowanie praw każdego obywatela bez względu na pochodzenie, rasę, narodowość i wyznanie, wolność słowa oraz bezpłatna oświata i ochrona praw pracowników.

Akt 5 listopada 1916 r. o Królestwie Polskim to pierwsza obietnica powstania państwa polskiego udzielona przez władze niemieckie i austro-węgierskie w zamian za wsparcie wojskowe w I wojnie światowej.

Kadry niepodległości Nasfeterowie

Dofinansowano ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022 w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODRYWKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Organizator:
PBP
Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Heleny i Stefana Nasfeterów w Wołominie

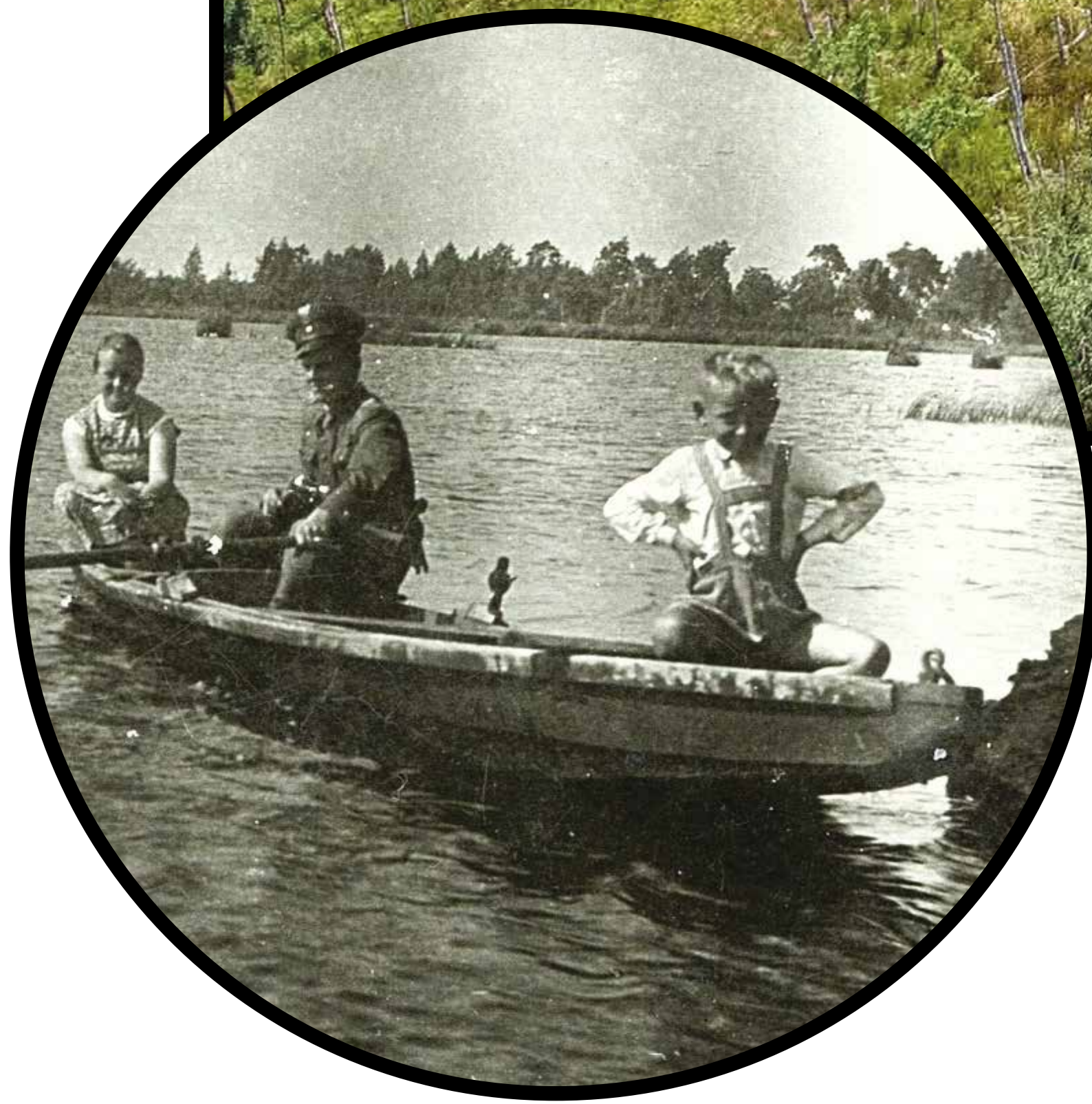
Patronat honorowy:

Partnerstwo:
dawny.pl

Dyrektor Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów w Wołominie:
Joanna Hołubicka
Koncepcja i scenariusz: Anna Łazar
Projekt graficzny: Rene Wawrzekiewicz
Ilustracje: Bartek Drejewicz
Koordynacja projektu: Beata Żurawska

Zdjęcia: Foto-Forbert, Łukasz Rygała, Beata Żurawska, a także ze zbiorów Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów, Wiesława Nurkiewicz, Łukasza Rygały, Polony, Mazowieckiej Biblioteki Cyfrowej, Jagiellońskiej Biblioteki Cyfrowej, Archiwum Państwowego w Warszawie, oddział w Grodzisku i Żydowskiego Instytutu Historycznego

Do kogo należy ziemia?

Wołomin, potorfowe jezioro na terenie dzisiejszego rezerwatu przyrody Grabicz, 1953 r. i 2019 r. Wody nam nie przybywa.

Wołomin, Wiesław Nurkiewicz, który został leśnikiem i opiekunem przyrody z psem Dżekiem na tle alei bżów posadzonych za czasów Nasfeterów, 1952 r.

Helena i Stefan przyjechali do Wołomina po ślubie. Byli pierwszymi od wieków właścicielami **Klucza Ręczajskiego**, którzy się w nim osiedlili.

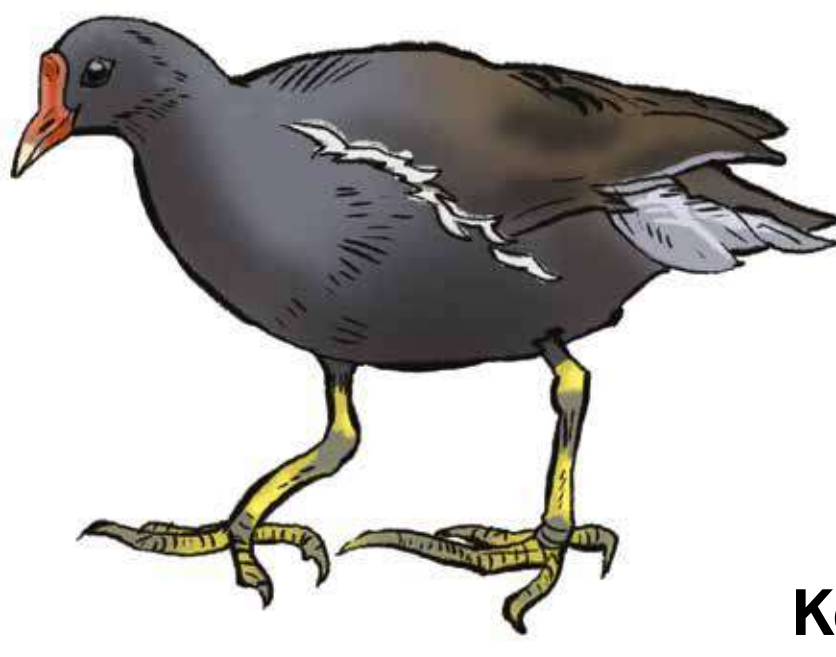
W XVI wieku majątek należał do Ręczajskich, następnie do Radziwiłłów, Czartoryskich i przez ślub Zofii Czartoryskiej – do Zamojskich. Pełnił głównie funkcję terenów myśliwskich, bo w 80% składał się z lasów. Za udział w Powstaniu Styczniowym dobra Zamojskich zostały skonfiskowane i częściowo rozdzielone między chłopów, ale akurat Klucz Ręczajski w drugiej połowie XIX wieku odkupili od nich żydowscy fabrykanci, wśród których był dziadek Heleny Marcus. Po śmierci matki Heleny cały majątek odziedziczyła córka.

Nasfeterowie zadbałi o uprawę ziemi, zbudowali dom, a zamiast ogrodzenia **posadzili róże i bzy**. Gospodarowali lasem, wydobywali torf i parcelowali, czyli dzielili teren na mniejsze działki, żeby je sprzedać. W lutym 1939 r. część posiadłości wystawiono na licytację, ale Nasfeterowie nadal u siebie mieszkali.

Po wojnie majątek ziemski przejął Skarb Państwa, a w 1978 r. na jego części wokół potorfowego stawu powstał istniejący do dziś **rezerwat przyrody Grabicz**.

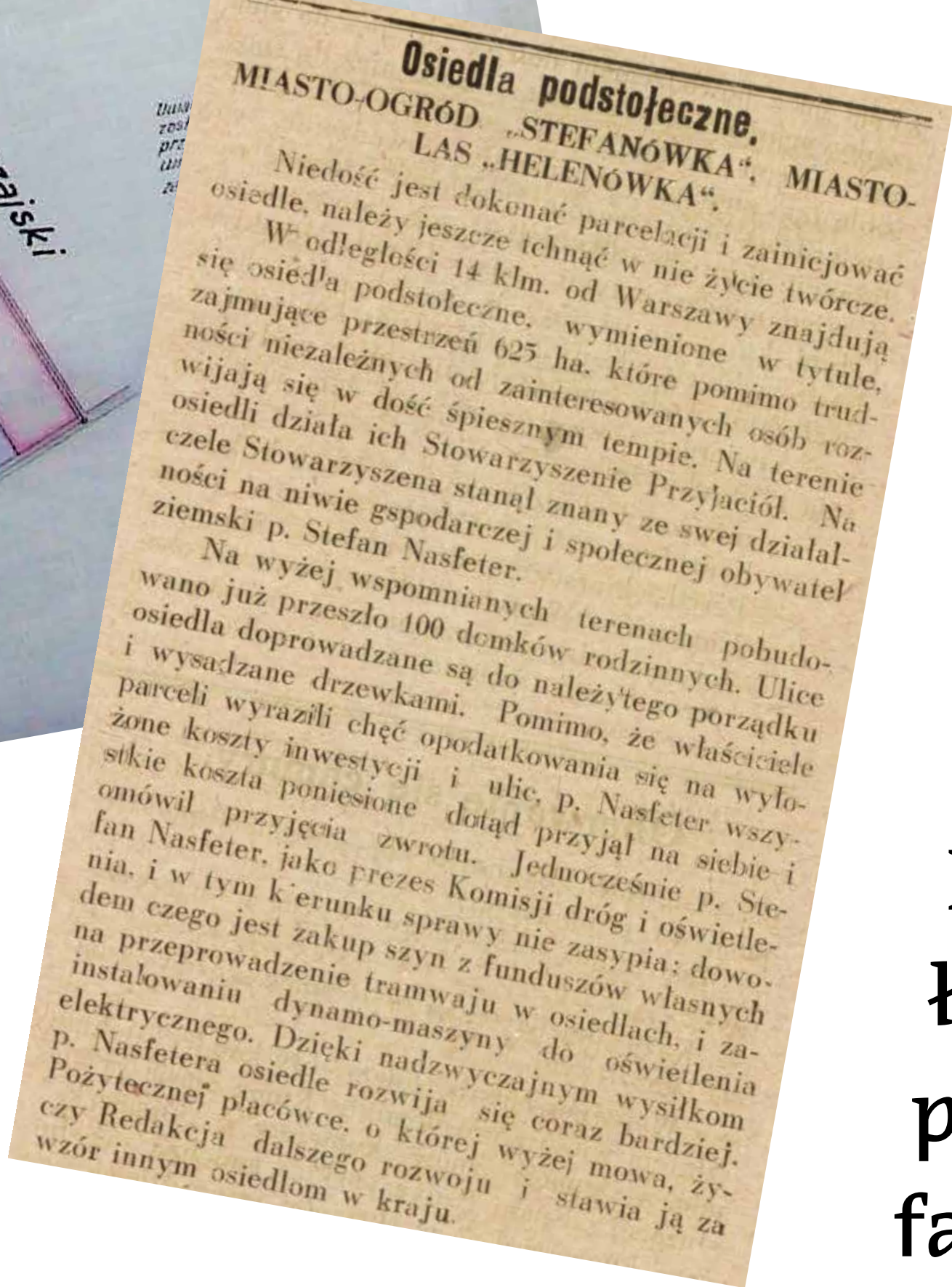

Błotniak Stawowy

Kokoszka Wodna

Bezludne tereny dzielono na parcele i sprzedawano. Pustkowia wraz z powstaniem domów i przybyciem mieszkańców nabrały miejskiego charakteru. Dzisiaj Helenówka planowana jako miasto-las, jest dzielnicą Wołomina, zaś bliźniacze miasto-ogród Stefanówka-Kobyłki. Nazwy zawdzięczają oczywiście imionom państwa Nasfeter.

Głos Wołomina, Radzymina, Mińska Mazowieckiego, r. 1, nr 2 (czerwiec 1930).

W Wołominie już w 1862 r. zbudowano pierwszą przed Warszawą stację na Drodze Żelaznej Warszawsko-Petersburskiej, co przyczyniło się do żywiołowego rozwoju miejscowości. Nie tylko niższe niż w Warszawie ceny ziemi oraz suche, czyste, żywiczne powietrze zachęcały do kupna działek rekreacyjnych. Liczył się też doskonały dojazd.

Łoś

Kadry niepodległości Nasfeterowie

Dofinansowano ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022 w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”

POLSKA
STYLUCIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Organizator:

Patronat honorowy:

Partnerstwo:

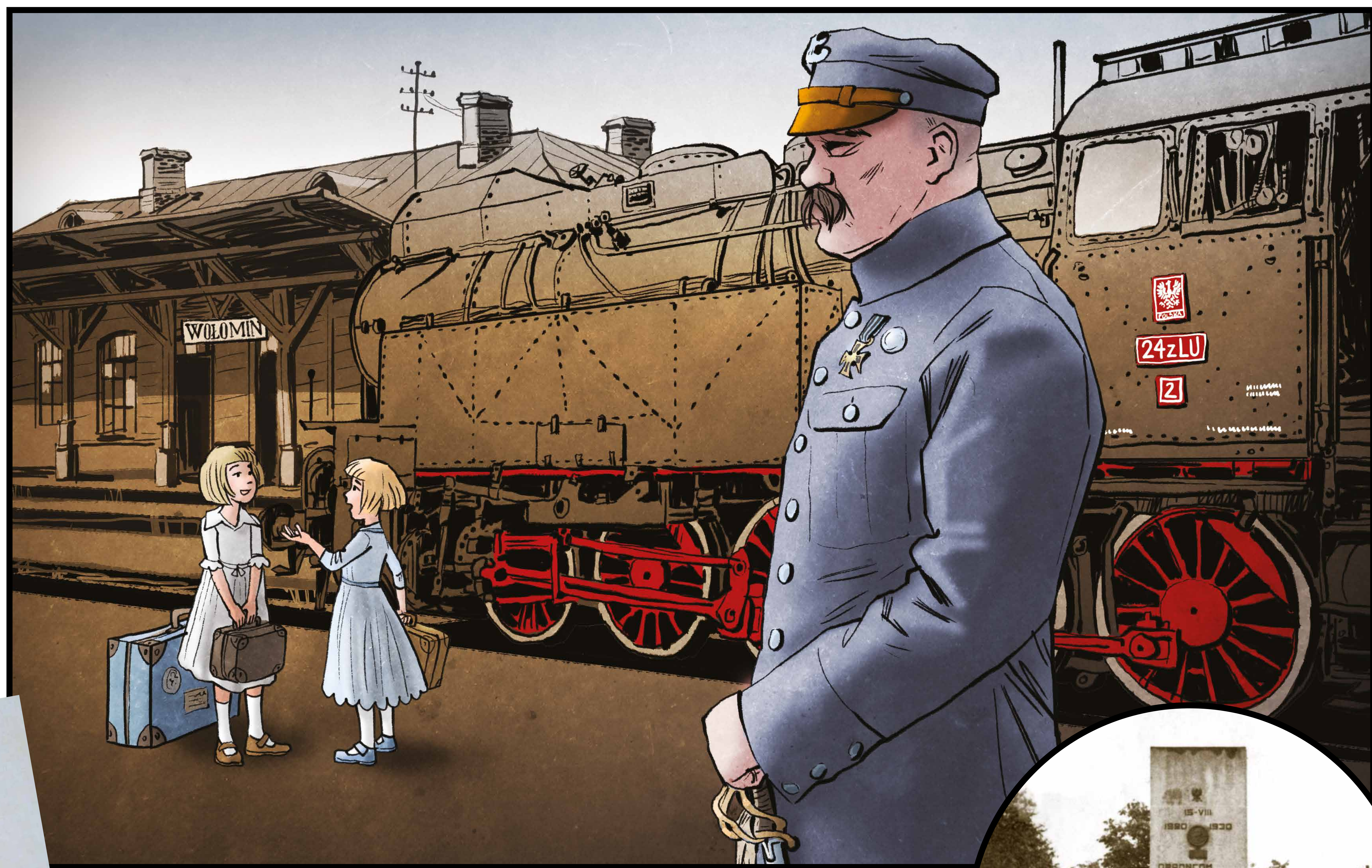
Dyrektor Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów w Wołominie: Joanna Hołubicka
Koncepcja i scenariusz: Anna Łazar
Projekt graficzny: Rene Wawrzukiewicz
Ilustracje: Bartek Drejewicz
Koordynacja projektu: Beata Żurawska

Zdjęcia: Foto-Forbert, Łukasz Rygała, Beata Żurawska, a także ze zbiorów Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów, Wiesława Nurkiewicza, Łukasza Rygały, Polony, Mazowieckiej Biblioteki Cyfrowej, Jagiellońskiej Biblioteki Cyfrowej, Archiwum Państwowego w Warszawie, oddział w Grodzisku i Żydowskiego Instytutu Historycznego

Przygody pomnika

Bitwa Warszawska przesądziła o wygranej w wojnie polsko-bolszewickiej 1919-1920 i o przekreśleniu planów przekształcenia krajów Europy w komunistyczne republiki.

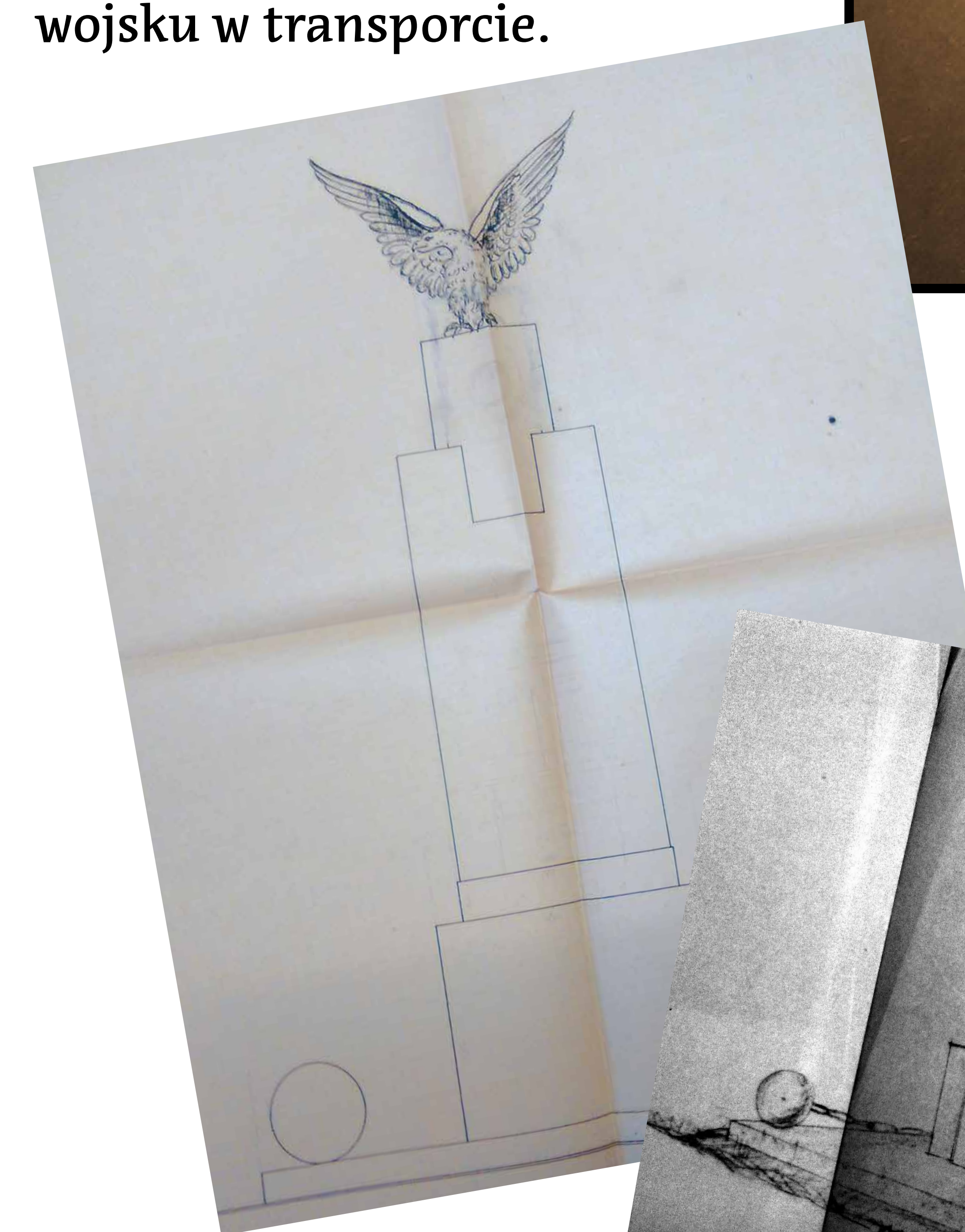
Konieczne przed bitwą prace fortyfikacyjne przebiegały m.in. przez majątek Nasfeterów, którzy udzielali wsparcia, oddając drewno na umocnienia i pomagając wojsku w transporcie.

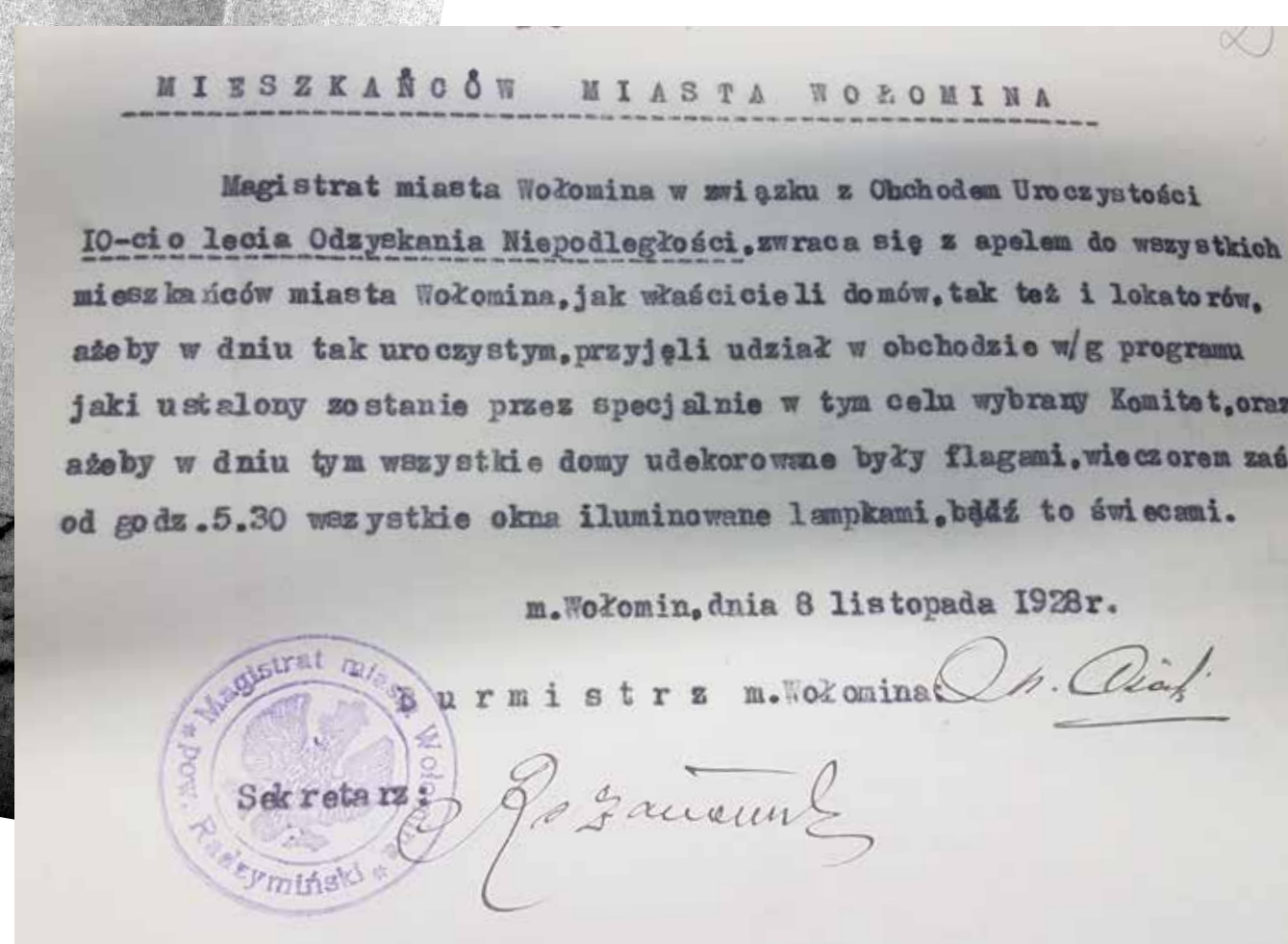
Zatem w dziesiątą rocznicę bitwy nowopowstały Komitet **Budowy Pomnika „Obrońcom Ojczyzny 1920 roku”** wybrał na prezesa Stefana Nasfetera. Projekt i budowa przebiegały w rekordowym tempie. Pomnik powstał ze składek, lwią część sfinansowali jednak Nasfeterowie. 15 sierpnia 1930 r. został uroczystie odsłonięty.

Składanie wieńców w rocznicę Bitwy Warszawskiej. Pomnik był wówczas betonowy. Na frontowej powierzchni powyżej znajdował się medalion z orłem w koronie - godłem Rzeczypospolitej Polskiej, niżej data 15 VIII, czyli dzień Bitwy Warszawskiej, potem daty 1920-1930, przypominające, iż został ufundowany z okazji 10. rocznicy zwycięstwa, dalej medal z profilem Piłsudskiego i napis Obrońcom Ojczyzny Wołomin. Wołomin, Plac Józefa Piłsudskiego, 1936 r.

Zachowane projekty pomnika. Plan budowy przyjęty na 10 dni przed odsłonięciem.

Mieszkańców zachęcano do indywidualnego udziału w uroczystościach z okazji rocznic Niepodległości, rozsyłając z magistratu telegramy. Pierwszy oddział pocztowy otwarto w Wołominie na stacji kolejowej w maju 1906 r.

Do dziś jest jednym z centralnych punktów uroczystości w Wołominie. Legenda miejska głosi, że stoi **w miejscu, gdzie Józef Piłsudski przeglądał plany bitewne**, wysiadłszy z pociągu w sierpniu 1920 r.

Najprostszym sposobem na usunięcie dużego betonowego obiektu i uniknięcia kosztów transportu było zakopanie go w pobliżu. Pomnik został zepchnięty do dołu przezczołg. Mieszkańcy jednak pamiętali, gdzie ukryto symbol lokalnej historii.

Przetrwiał II wojnę światową, ale **w latach 60. został zdemontowany**. Przypomnienie wygranej bitwy z bolszewikami stało w sprzeczności z ideologią Polski Ludowej pozostającej w orbicie ZSRR. Pamięć o symbolu żyła. **W 1981 r.** na fali Solidarności, ale i groźby radzieckiej interwencji w strajkującej Polsce, **pomnik przywrócono**.

Społeczny Komitet Odbudowy Pomnika Marszałka Józefa Piłsudskiego zajął się renowacją. Monument został obłożony czarnymi granitowymi płytami, a na cokole stało popiersie Marszałka. Na licu głównej bryły pojawił się napis Józef Piłsudski 1837-1935, po drugiej stronie pomnika data 15 VIII 1920 medalion z orłem i napis - Obrońcom Ojczyzny Wołomin. Uroczyste odsłonięcie nastąpiło 13 sierpnia 1995 r. Wołomin, plac Marszałka Józefa Piłsudskiego, 2019 r.

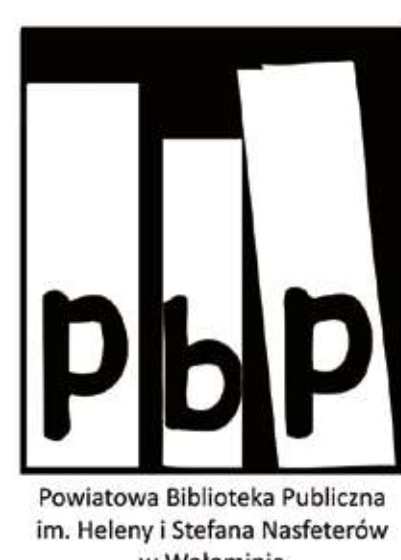
Kadry niepodległości Nasfeterowie

Dofinansowano ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022 w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”

niepodległa

POLSKA
STULECIE
ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Organizator:

Patronat honorowy:

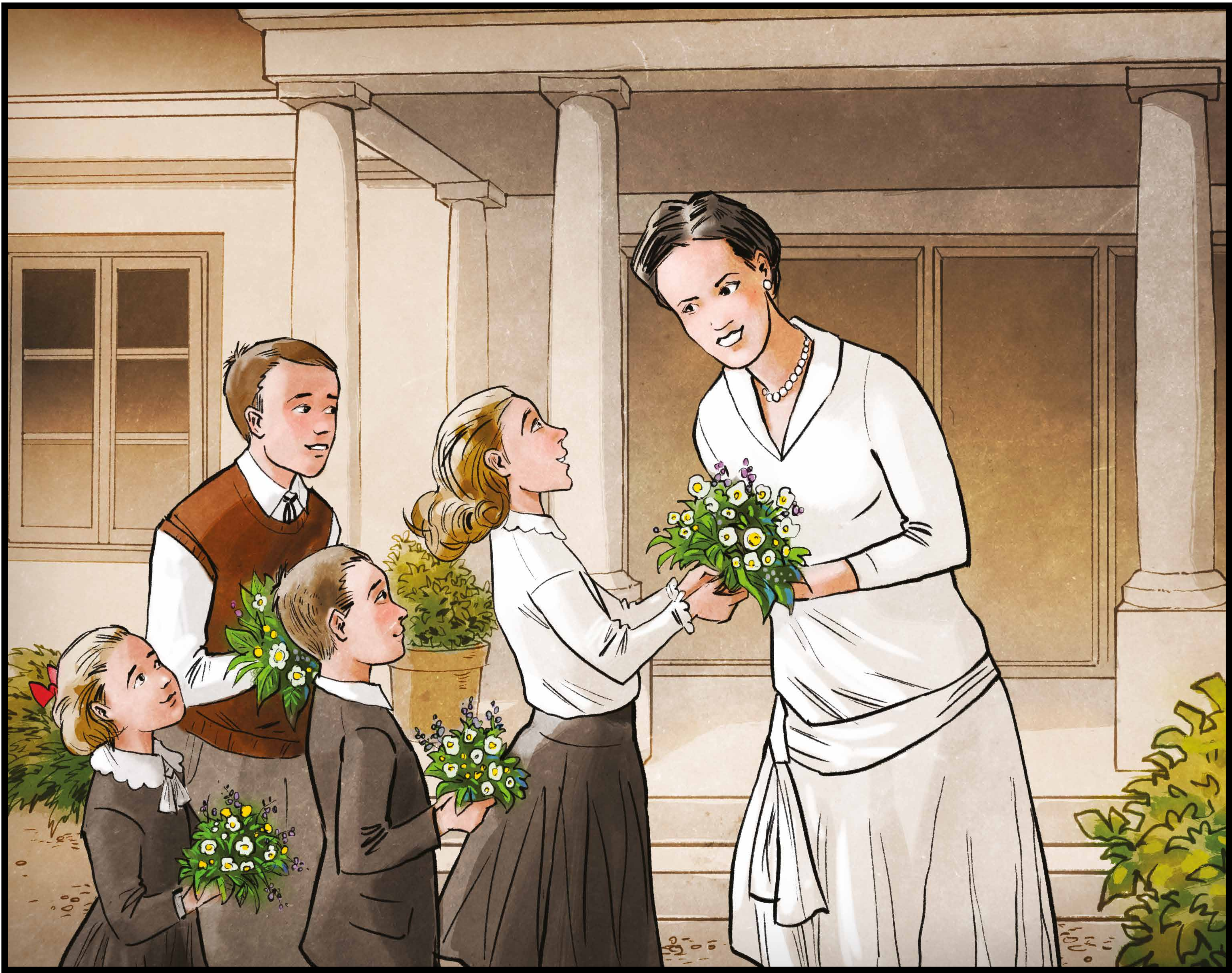
Partnerstwo:

Dyrektor Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów w Wołominie: Joanna Hołubicka
Koncepcja i scenariusz: Anna Łazarz
Projekt graficzny: Rene Wawrzekiewicz
Ilustracje: Bartek Drejewicz
Koordynacja projektu: Beata Żurawska

Zdjęcia: Foto-Forbert, Łukasz Rygała, Beata Żurawska, a także ze zbiorów Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów, Wiesława Nurkiewicza, Łukasza Rygały, Polony, Mazowieckiej Biblioteki Cyfrowej, Jagiellońskiej Biblioteki Cyfrowej, Archiwum Państwowego w Warszawie, oddział w Grodzisku i Żydowskiego Instytutu Historycznego

Na rzecz wspólnoty

Nasfeterowie aktywnie uczestniczyli w życiu społecznym Wołomina. Budowa pierwszego w Wołominie kościoła odbyła się z ich wsparciem, ufundowali m.in. boczny **ołtarz św. Teresy** z figurami patronów św. Heleny i św. Stefana. Wydzielili również ze swojego majątku teren pod **cmentarz parafialny** – połowę ziemi oddając za darmo, drugą sprzedając poniżej ceny rynkowej. **Towarzystwo Pomocy Biednym Dzieciom**, które utrzymywało wołomiński sierociniec, cieszyło się opieką i hojnym ofiarodawstwem Nasfeterów. Małżonkowie wspomagali finansowo **Koło Polskiej Macierzy Szkolnej w Wołominie**, a nawet oddali w swoim domu pomieszczenia na czytelnię.

Święto Morza miało propagować w całej Polsce korzyści związane z dostępem do morza m.in. przemysł stoczniowy i marynarkę. O dynamice niech świadczy fakt, że kiedy Polska odzyskała niepodległość Gdynia była małą wioską rybacką, ale już w 1934 stała się najnowocześniejszym i największym pod względem ilości przeładunków portem w ówczesnej Europie. Stefan Nasfeter wspierał wołomińskie koło Ligi Morskiej i Kolonialnej (w międzywojniu Polska zabiegała o zamorskie kolonie) udostępniając mu elektryczność i salę kina „Oaza”. Wołomin, Plac Górnośląski, uroczystości Święta Morza, na stołku prawdopodobnie Stefan Nasfeter, 1933 r.

Wołomin, ul. Kościelna 54, kościół Matki Bożej Częstochowskiej, 2019 r.

„Pani Helena Nasfeter i Jej mąż Stefan, to dobre duchy opiekuńcze Koła Polskiej Macierzy Szkolnej w Wołominie. Pani w maju r. b. rozszerzyła działalność Koła z Wołomina i na Osiedlach „Miasto-Ogród Stefanówka” i „Miasto-Las-Helenówka”, a pan N. ofiaruje w domu własnym lokal na Czytelnię Koła i stara się o bibliotekę dla niej”
Głos Wołomina, Radzymina, Mińska Mazow. r. 1, nr 3 (lipiec 1930).

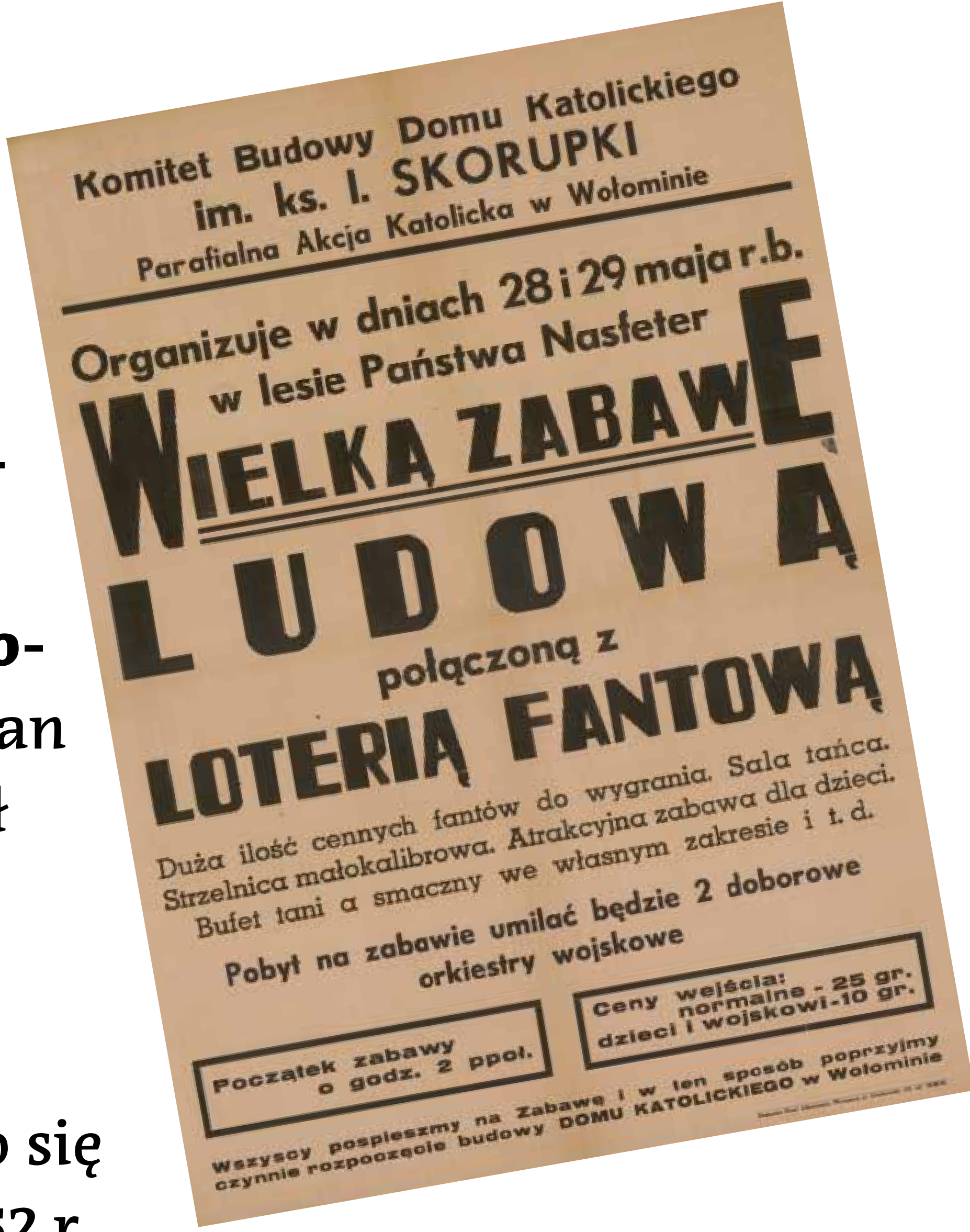
Stefan Nasfeter pełnił funkcję **prezesa Licznych organizacji**: Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości, Związku Strzeleckiego, Domu Ludowego i zarządu Kasy Spółdzielczej z nieograniczoną odpowiedzialnością, do której wpłacił wkład własny i uzyskaną na ten cel pożyczkę z **Państwowego Banku Rolnego**. Nasfeterowie ufundowali również sztandar Cechu Rzeźnicko-Wędliniarskiego.

Dochody z imprez okolicznościowych Nasfeterowie przeznaczali na dobroczynność.

Jako prezes Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości w 1930 r. Stefan Nasfeter zabiegał o **przeniesienie stolicy powiatu z Radzymina do Wołomina**. Stało się tak dopiero w 1952 r.

Macierz Szkolna to organizacja obywatelska, która powstała w 1882 roku na terenie zaboru austriackiego i za cel stawiała sobie polską działalność oświatowo-wydawniczą. W zaborze rosyjskim, zezwolono na jej funkcjonowanie dopiero na fali rewolucyjnych wydarzeń 1905 roku, kiedy car musiał udzielić zgody na tworzenie dobrowolnych organizacji społecznych. Od momentu uzyskania niepodległości Polska Macierz Szkolna zwalczała analfabetyzm i propagowała czytelnictwo m.in. zakładając biblioteki, ale także sierocińce i ochronki, czyli rodzaj przedszkoli. Utrzymywała się ze składek członkowskich i ofiarności społecznej. Polska Macierz Szkolna istniała do 1940, kiedy to niemieckie władze okupacyjne rozwiązały wszystkie fundacje i stowarzyszenia.

Kadry niepodległości Nasfeterowie

Dofinansowano ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022 w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”

POLSKA
STYLIZACJA
NIEPODLEGŁOŚCI

Organizator:

Patronat honorowy:

Partnerstwo:

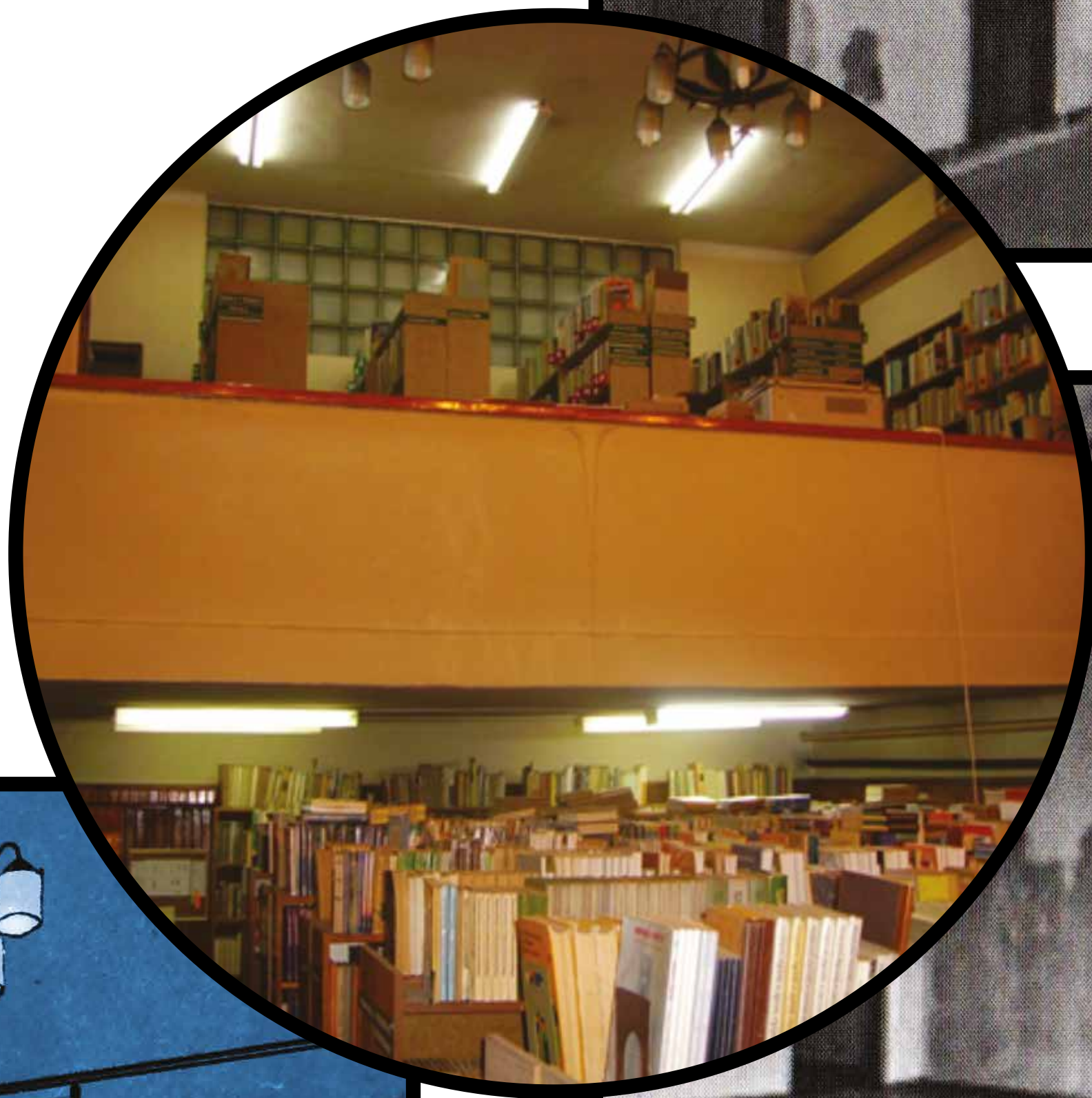
Dyrektor Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów w Wołominie:
Joanna Hołubicka
Koncepcja i scenariusz: Anna Łazarz
Projekt graficzny: Rene Wawrzekiewicz
Ilustracje: Bartek Drejewicz
Koordynacja projektu: Beata Żurawska

Zdjęcia: Foto-Forbert, Łukasz Rygała, Beata Żurawska, a także ze zbiorów Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów, Wiesława Nurkiewicza, Łukasza Rygały, Polony, Mazowieckiej Biblioteki Cyfrowej, Jagiellońskiej Biblioteki Cyfrowej, Archiwum Państwowego w Warszawie, oddział w Grodzisku i Żydowskiego Instytutu Historycznego

Filmy u Nasfeterów

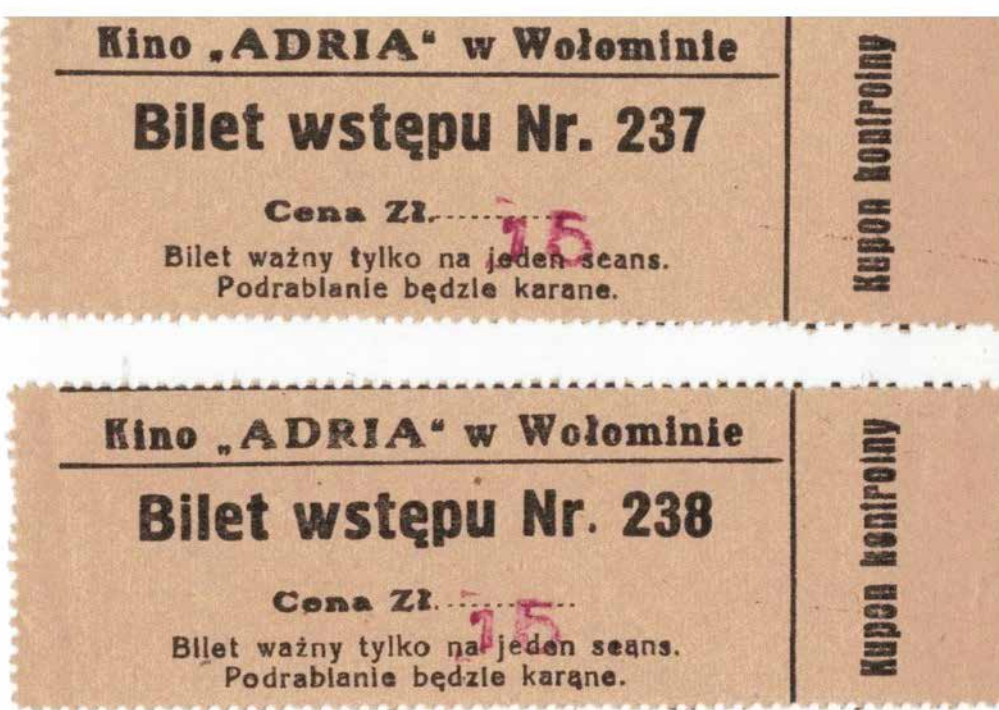
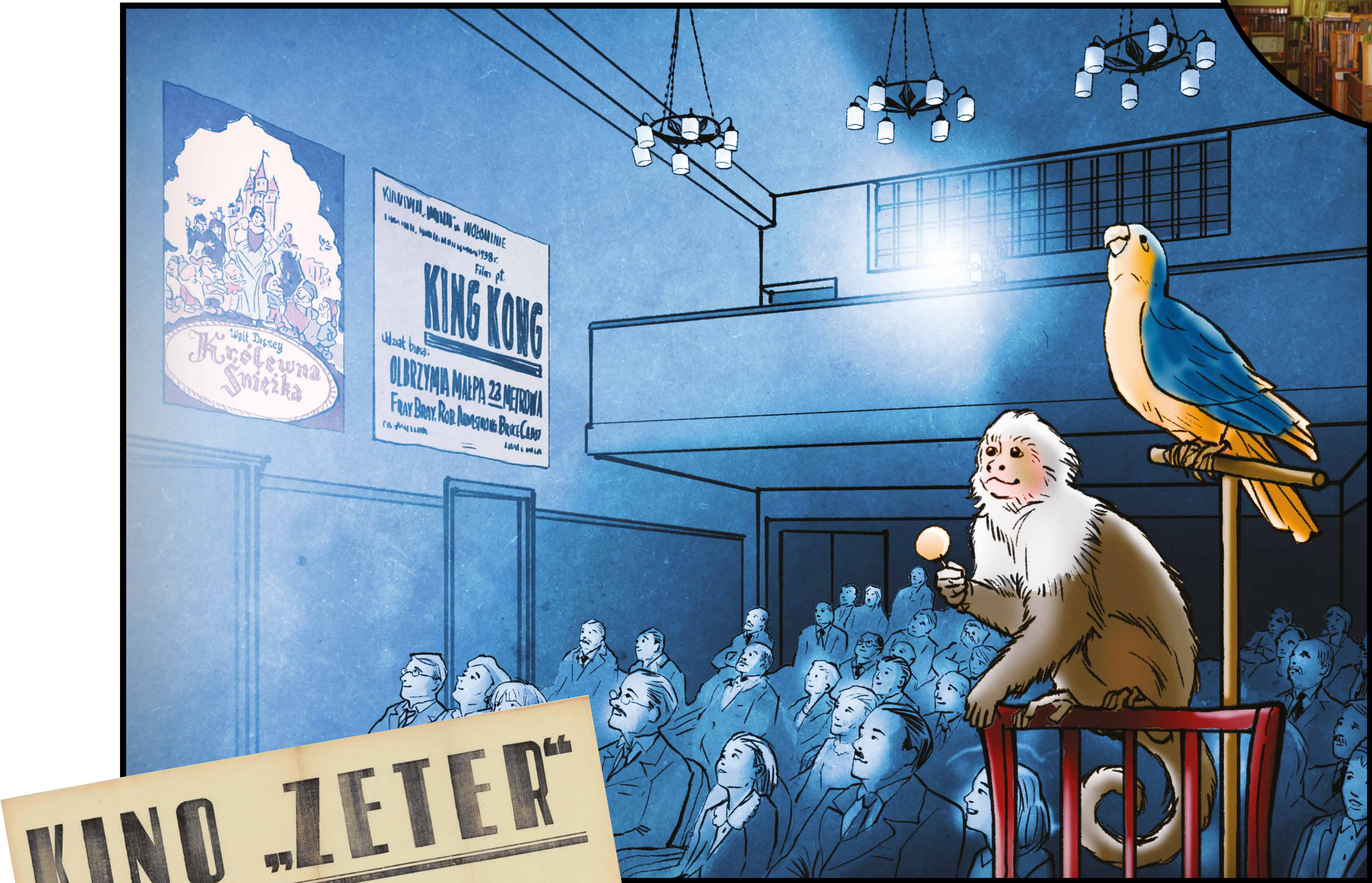
Za niepodległej Polski rozpowszechniały się światowe wynalazki prowadzące do **szybszej komunikacji**. Kolej przewoziła ludzi, telegraf przekazywał teksty, a kino dostarczało rozrywki i budowało wspólną wyobraźnię. Pierwszy polski film „Kultura pruska” powstał w 1908 r.

Stefan Nasfeter zafascynował się kinem, pracując nad scenografią do filmu „Przeor Kordecki – obrońca Częstochowy”, który kręcono w pobliskich Górkach Mironowskich. W roku 1930 kupił umieszczone blisko wołomińskiego dworca **kino „Oaza”**. Dobra lokalizacja przyciągała podróżnych. Jego bratanek **Janusz Nasfeter**, który **został reżyserem**, czasem przyjeżdżał pociągiem specjalnie tylko do kina.

Wołomin, ul. Ogrodowa 1A, pomieszczenia biblioteki na chwilę przed remontem nadal przypominają salę kina i domu kultury, 2015 r.

Oaza” wyświetlała filmy polskie i zagraniczne - m.in. „King Konga”. Sukcesem stała się pierwsza w okolicy kolorowa projekcja „Królowny Śnieżki” Disneya. We współpracy z księdzem Gołędzinowskim Nasfeter prezentował też film o życiu Jezusa „Król Królów”, z którego **dochód przeznaczył** na budowę wołomińskiego kościoła.

Konkurencyjne dla „Oazy” wołomińskie kino „Adria” powstało w 1932 r. przy placu Górnośląskim w sali na 300 miejsc wynajętej od Ochotniczej Straży Pożarnej. Prowadziły je kobiety – Maria Twarowska oraz siostry Jędruchówny. Strażacy mogli oglądać filmy za darmo.

Warszawska wytwórnia „Biuro Filmowe – Stefan Nasfeter” zrealizowała dwie ekranizacje: w 1937 r. sensacyjno-religijną opowieść „Ty, co w Ostrej świecisz Bramie” oraz w 1938 r. dramat ostrzegający przed handlem ludźmi „Kobiety nad przepaścią”. We wspomnieniach widzów kina „Oaza” najbardziej utkwiły żywa małpka i papuga, które można było karmić przed wejściem na **seans**.

Film „Kobiety nad przepaścią” powstał na kanwie powieści Antoniego Marcyński „Szlakiem hańby”, która doczekała się aż dwóch ekranizacji z inspiracji Polskiego Komitetu Walki z Handlem Kobiętami i Dziećmi działającego w latach 1923-1939. Szacunkowo uważa się, że w okresie II RP za ocean wywieziono w celach seksualnego niewolnictwa 100 tys. kobiet. Komitet zwiększał świadomość zagrożenia m.in. przez działalność Misji Dworcowych pomagających podróżującym kobietom, publikację powieści, broszur, przez pogadanki i odczyty filmowe. Krytycy uznali, że obraz Stefana Nasfetera „poziomem artystycznym wyróżniał się korzystnie spośród innych filmów tego gatunku. Społecznie użyteczny, ostrzegał bowiem naiwne dziewczęta przed groźącym im niebezpieczeństwem”.

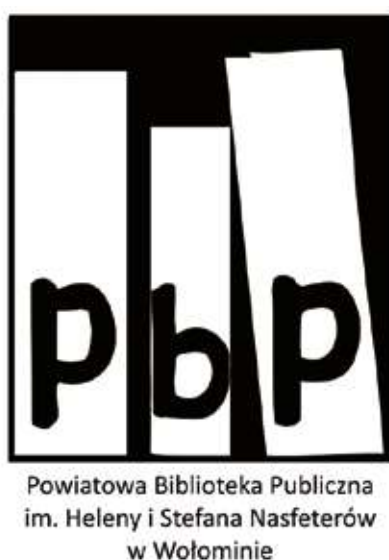
Kadry niepodległości Nasfeterowie

Dofinansowano ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022 w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”

niepodległa

POLSKA
STULICIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Organizator:

Patronat honorowy:

Partnerstwo:

Dyrektor Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów w Wołominie:
Joanna Hołubicka
Koncepcja i scenariusz: Anna Łazar
Projekt graficzny: Rene Wawrzkiwicz
Ilustracje: Bartek Drejewicz
Koordynacja projektu: Beata Żurawska

Zdjęcia: Foto-Forbert, Łukasz Rygała, Beata Żurawska, a także ze zbiorów Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów, Wiesława Nurkiewicza, Łukasza Rygały, Polony, Mazowieckiej Biblioteki Cyfrowej, Jagiellońskiej Biblioteki Cyfrowej, Archiwum Państwowego w Warszawie, oddział w Grodzisku i Żydowskiego Instytutu Historycznego

Wojna i po wojnie

Wołomińską parafię Matki Bożej Częstochowskiej wydzielono z parafii św. Trójcy w Kobyłce w 1924 r. Jej gmach finansowano ze składek mieszkańców, w tym Nasfeterów. Oprócz budowy ówczesny proboszcz Jan Gołędzinowski prowadził prężną działalność charytatywną i społeczną, to on w 1925 r. doprowadził m.in. do rejestracji Towarzystwa Pomocy Biednym Dzieciom, które wspierali Nasfeterowie. Okupacja przyniosła zniszczenie i tkanki społecznej, i zabudowy. W sierpniu 1944 r. wojska sowieckie zniszczyły część wieży kościelnej, a we wrześniu wojska niemieckie wysadziły w powietrze pozostałości. Kościół odbudowano w 1951 r.

Nasfeterowie okupację spędzili w majątku, który po reformie rolnej PKWN musieli opuścić. Zamieszkali w Warszawie przy ul. Stalowej. Helena w 1948 r. przez Centralny Komitet Żydów starała się o wyjazd do rodziny we Francji – bezskutecznie. Stefan zmarł w roku 1952, Helena w 1965. Oboje spoczęli w grobowcu rodzinnym na Starych Powązkach.

Nie odnaleziono wielu śladów Heleny w archiwach. Dokumenty jej starań o emigrację.

Warszawa, Stare Powązki, Rodzinny grób Nasfeterów, kwatery 213, rząd 1, grób numer 4, 2018 r.

Getto utworzone na obszarze „od przejazdu kolejowego, wzdłuż torów kolejowych przy ul. Wilsona do Kobyłki, do ul. Wspólnej dalej drogą z Kobyłki do Wołomina (obecnie szosa warszawska), następnie do ulicy Wiejskiej, ul. Glinki, Cementową do przejazdu w Wołominie” (wg Tadeusza Kielaka) wzięło 2700 miejscowych oraz przesiedlonych z okolic żydowskich dzieci, kobiet, mężczyzn i starców. Osoby zabite przez nazistów w dniu likwidacji wołomińskiego getta 4 października 1942 do dziś spoczywają w okolicach ul. Korsaka. Symboliczny grobowiec z ziemią z wołomińskiego getta jest na cmentarzu Père-Lachaise w Paryżu. W Wołominie po 77 latach powstał Gaj Pamięci Żydów Wołomińskich.

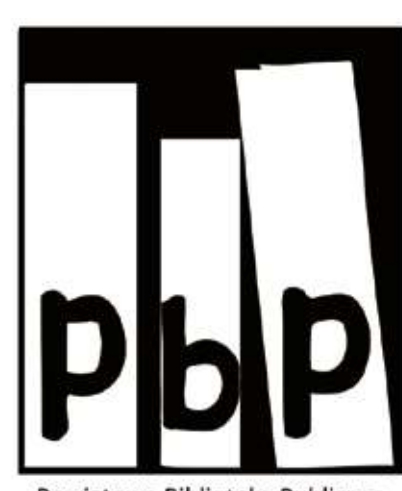
Kadry niepodległości Nasfeterowie

Dofinansowano ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022 w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”

niepodległa

POLSKA
STOLICIE
ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Organizator:

Patronat honorowy:

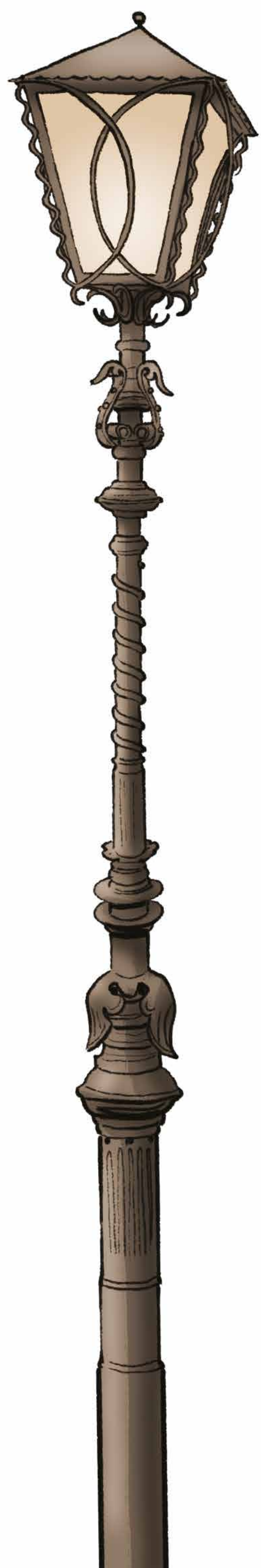

Partnerstwo:

Dyrektor Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów w Wołominie:
Joanna Hołubicka
Koncepcja i scenariusz: Anna Łazar
Projekt graficzny: Rene Wawrzkiwicz
Ilustracje: Bartek Drejewicz
Koordynacja projektu: Beata Żurawska

Zdjęcia: Foto-Forbert, Łukasz Rygała, Beata Żurawska, a także ze zbiorów Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów, Wiesława Nurkiewicza, Łukasza Rygały, Polony, Mazowieckiej Biblioteki Cyfrowej, Jagiellońskiej Biblioteki Cyfrowej, Archiwum Państwowego w Warszawie, oddział w Grodzisku i Żydowskiego Instytutu Historycznego

Historia domu przy Ogrodowej 1A

Budynek przy ul. Ogrodowej zawsze był **otwarty dla publiczności**. Najwcześniejsze znane dziś dokumenty pochodzą z zaboru rosyjskiego. To podanie o zgodę „na otwarcie iluzjonu przeznaczonego do demonstrowania obrazów żywej fotografii w celu komercyjnym” z roku 1912.

Latarnia to jedna z nielicznych pamiątek z czasów Nasfeterów. Podobno świeciła jeszcze w kinie „Oaza”. Lekko licząc ma już ponad 80 lat.

Wołomin, plac Marszałka Józefa Piłsudskiego, 1936 r.

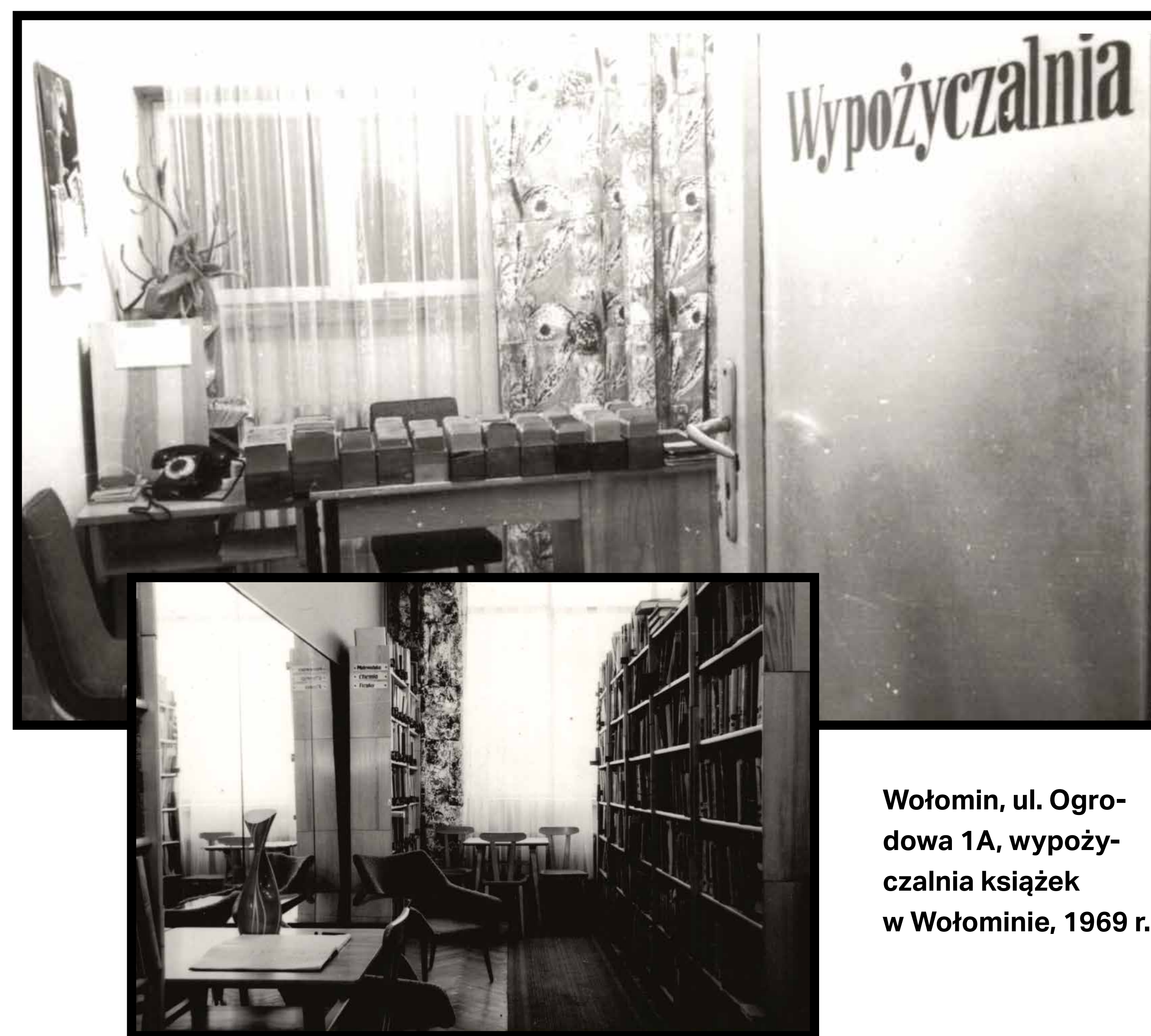
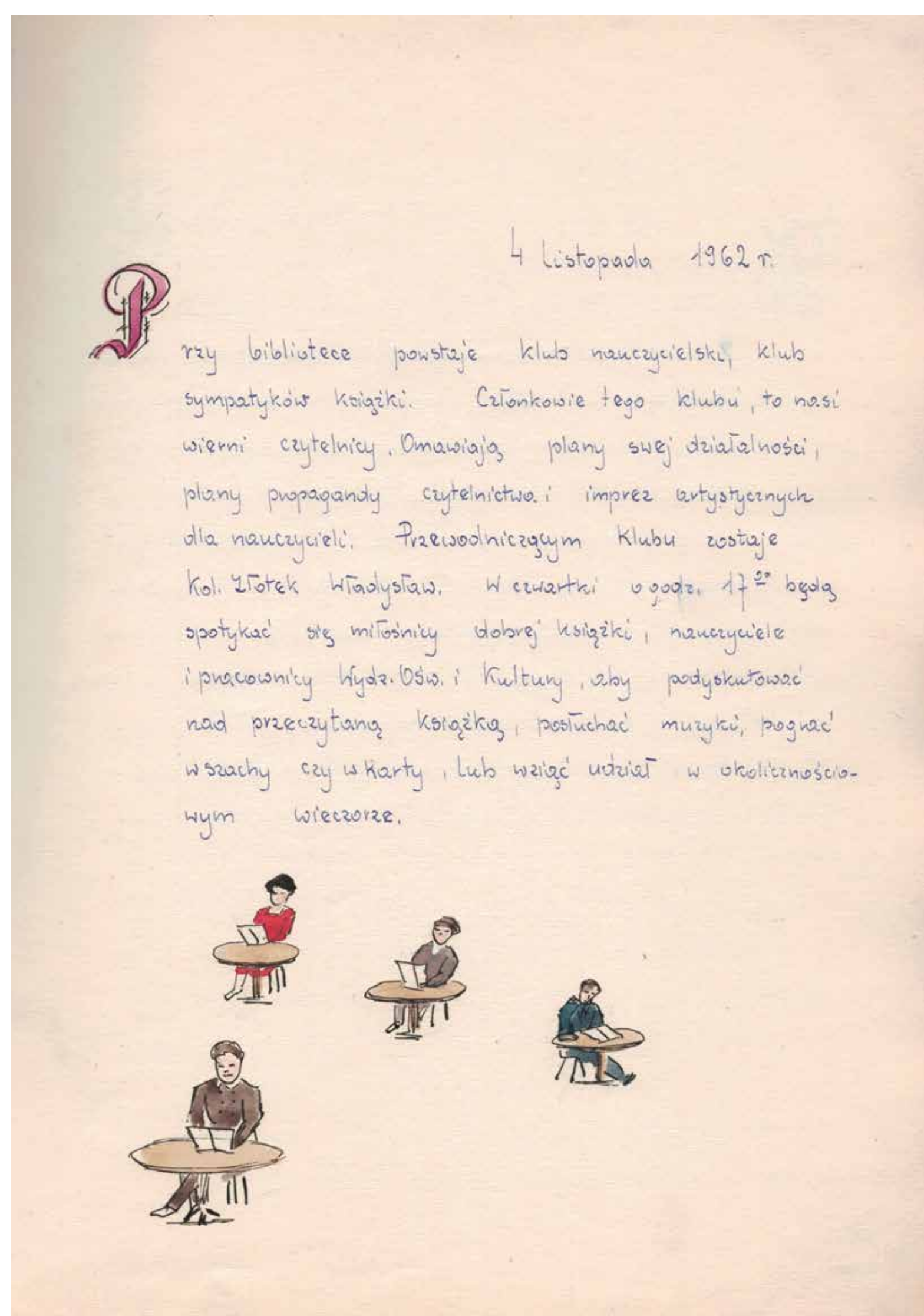

Wmurowanie tablicy poświęconej dwanaścioru zamordowanym podczas okupacji nauczycielom było ważnym przejawem życia społecznego w Wołominie w roku 1985. Etos nauczycielski w Bibliotece Pedagogicznej znalazł swą oazę.

Patron biblioteki kupił Kino „Oaza” w roku 1930. Za okupacji przejął je Niemiecki Zarząd Kin Warszawskich i nie wypadało tam zaglądać. W 1945 r. krótko funkcjonowało kino „Apollo”, potem zmieniono nazwę na „Bałtyk”, a następnie „Hel”. **Spadkobiercy Nasfeterów po wojnie przekazali budynek Wołominowi na cele kulturalne.**

Kronika Biblioteki to unikalna odręcznie pisana księga, która dokumentuje ważne wydarzenia z życia instytucji. Prowadzona nieprzerwanie od początku działalności po dziś dzień.

Wołomin, ul. Ogrodowa 1A, wypożyczalnia książek w Wołominie, 1969 r.

Biblioteka po raz pierwszy wprowadziła się na ul. Ogrodową w roku 1967 kiedy mieścił się tam Powiatowy Dom Kultury, a w 1981 r. zajęła cały budynek. Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna powstała jednak już w 1955 r. w pomieszczeniach Kancelarii Inspektora Szkolnego. Biblioteka współpracowała z nauczycielami oraz dbała o historię regionu.

Wołomin, ul. Ogrodowa 1A, wejście główne do Biblioteki Pedagogicznej, 2010 r.

W 1975 r. swoją siedzibę znalazła tu **Komisja Historyczna działająca przy wołomińskim Związku Nauczycielstwa Polskiego.**

Gruntowna przebudowa budynku trwała od 2016 do 2018. Obecnie, oprócz bogatego księgozbioru biblioteka prowadzi czytelnię regionalną oraz izbę wspomnień „Oaza” i organizuje spotkania wokół książek i historii lokalnej.

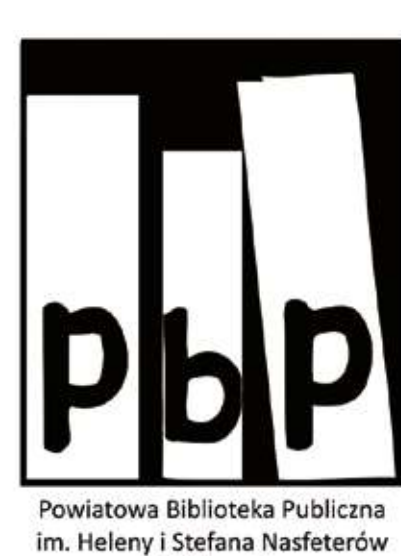
Kadry niepodległości Nasfeterowie

Dofinansowano ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022 w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”

niepodległa

POLSKA
STUDECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Organizator:

Patronat honorowy:

Partnerstwo:

Dyrektor Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów w Wołominie:
Joanna Hołubicka
Koncepcja i scenariusz: Anna Łazar
Projekt graficzny: Rene Wawrzekiewicz
Ilustracje: Bartek Drejewicz
Koordynacja projektu: Beata Żurawska

Zdjęcia: Foto-Forbert, Łukasz Rygała, Beata Żurawska, a także ze zbiorów Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Heleny i Stefana Nasfeterów, Wiesława Nurkiewicza, Łukasza Rygały, Polony, Mazowieckiej Biblioteki Cyfrowej, Jagiellońskiej Biblioteki Cyfrowej, Archiwum Państwowego w Warszawie, oddział w Grodzisku i Żydowskiego Instytutu Historycznego